

Handläggare:
Jacky Cohen

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
sammanträde 130418

Remissvar på "Stockholms stads förskoleprogram - Stockholms stads förskoleplan Framtidens förskola"

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Mats Claesson
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen noterar med tillfredställelse att Stockholms stads förskoleprogram inte är en onödig och förenklad kopia av förskolans läroplan eller en mekanisk upprepning av de politiska utgångspunkterna i skollagen.

Förskoleprogrammet ger de nödvändiga verktygen genom att beskriva metoder, förhållningsätt och arbetssätt. Tanken är uppenbar. Förskoleprogrammet ska ersätta den tidigare förskoleplanen. Programmet synliggör Stockholms stads ambitioner och prioriteringar utifrån nationella styrdokument och lokala förutsättningar.

I Förskoleprogrammet beskrivs förskolans pedagogiska, demokratiska uppdrag och uppdraget om samverkan. Förvaltningen anser att programmet vidareutvecklar och förtydligar det pedagogiska uppdraget för stadens förskoleverksamhet såsom det beskrivs i stadens budget. Utifrån det perspektivet är förskoleprogrammet ett välkommet bidrag för att tillmötesgå barnens rätt till likvärdiga möjligheter och villkor i stadsdelarnas förskoleverksamhet.

Ett par viktiga punkter för att programmet ska kunna få ett reellt genomslag och vara det styrinstrument som avses handlar om att i programmet lyfta fram:

Utbildningsväsendets definition av undervisning, kriterier för måluppfyllelse och fastställda miniminivåer, betydelsen av lärprocessen för hållbar utveckling, framtagande av måltidsprofil, vision och kostpolicy.

Berörda verksamheter bör uppmärksammas på förskoleprogrammet genom ett implementeringsarbete.

Ärendet

Ärendet har beretts inom barn och ungdom.

Bakgrund

Detta gäller remissvar på ”Stockholms stads förskoleprogram” Stockholms stads förskoleplan - Framtidens förskola” Dnr 321-348/2013.

Såväl skollag som läroplan för förskolan har förändrats sedan förskoleplanen antogs 2009. På uppdrag av kommunfullmäktige har förskoleplanen reviderats under 2012. Det är ett förskoleprogram för Stockholms stad som föreslås med lärande i fokus för alla barn i en växande och föränderlig stad.

Yttrande har begärts av Östermalms stadsdelsnämnd. Remisstiden sträcker sig till den 31 maj 2013.

Förvaltningens synpunkter

Det föreslagna programmet är tänkt att ersätta den tidigare förskoleplanen. Förslaget benämns program och begreppet används genomgående i dokumentet.

Förvaltningen vill inledningsvis påpeka det missvisande i att olika begrepp – förskoleprogram och förskoleplan - används för att benämna dokumentet. En genomläsning övertygar dock om att innehållet tydligt har karaktären av ett program. Denna benämning hela vägen är därför att föredra.

Stadsdelens förskoleverksamhet styrs av lagstiftning, förordning och ett antal dokument vilka alla beskriver övergripande riktlinjer, verksamhetsmål och pedagogisk inriktning. De allmänna råden, strukturerna i stadens instrument för uppföljning, redovisningssystemen och indikatorerna förmedlar förutsättningarna för att uppfylla förskoleverksamhetens mål. Senast avskaffades dock kravet på kommunal skolplan och kvalitetsredovisning genom den nya skollagen, som trädde i kraft 1 juli 2011.

Med hänvisning till detta omfattande ramverk har därför på senare tid behovet av ytterligare styrinstrument på kommunnivå kunnat ifrågasättas. Stadsdelsförvaltningen noterar dock med tillfredställelse att Stockholms stads förskoleprogram inte är en onödig och förenklad kopia av förskolans läroplan eller en mekanisk upprepning av de politiska utgångspunkterna i skollagen. Det föreslagna programmet ersätter inte heller läroplanen utan bygger på den.

Läroplanen anvisar mål och riktlinjer. Förskoleprogrammet ger de nödvändiga verktygen genom att beskriva metoder, förhållningssätt och arbetssätt. Tanken är uppenbar. Förskoleprogrammet ska ersätta den tidigare förskoleplanen.

I Stockholms stads budget förtydligas förskolans pedagogiska uppdrag i den dagliga verksamheten. Det föreslagna förskoleprogrammets berättigande fastslås redan i dokumentets inledning. Programmet synliggör Stockholms stads ambitioner och prioriteringar utifrån nationella styrdokument och lokala förutsättningar. Detta till

skillnad från den riksgiltiga läroplanen som riktar sig direkt till den professionella personalen i förskolan.

Förvaltningen anser att programmet vidareutvecklar och förtydligar det pedagogiska uppdraget för stadens förskoleverksamhet såsom det beskrivs i stadens budget. Utifrån det perspektivet är förskoleprogrammet ett välkommet bidrag för att tillmötesgå barnens rätt till likvärdiga möjligheter och villkor i stadsdelarnas förskoleverksamhet. Förskoleprogrammet beskriver förskolans pedagogiska, demokratiska uppdrag och uppdraget om samverkan. Samma begrepp och syn på barn, kunskap och lärande som i övriga styrdokument används. Verksamma pedagoger ges därmed förutsättningar till att binda samman arbetet med planering, uppföljning och utveckling.

Programmet förmedlar vilka rättigheter barnen har, vad förskolan ska aktivt lägga grunden till och vad verksamheten ska bidra med. Vikten av samarbete med berörda partners betonas. Därmed kan programmet vara välgledande i det dagliga arbetet och utgöra grunden för personalens arbetsplaner. I dessa ska programmets utgångspunkter och prioriteringar brytas ner och personalen beskriva mer konkret hur arbetet i förskolan ska bedrivas för att gynna barnens lärande och utveckling. Programmet kan på så sätt vara en markering om att alla stadsdelens medarbetare gemensamt bär ansvaret för att se till att stadsdelens barns rättigheter förverkligas.

Förvaltningen vill samtidigt lyfta fram vikten av att komplettera programmet på några punkter om programmet ska kunna få ett reellt genomslag och vara det styrinstrument som avses.

Undervisningsbegreppet

- I skollagen definierades och introducerades undervisningsbegreppet att även omfatta barn i förskolan. Införandet av begreppet undervisning är en smula banbrytande i förskolans värld. Begreppet förekommer dock vid ett par tillfällen i programmet och definitionen hänvisas till en fotnot. Det bör påminnas om att begreppet har fått stöd bl.a. av Stockholms stad. Det finns ett värde i just detta program att bakgrund och motivering till stadens ställningstagande omnämns. Det kunde betonas mer i texten att det handlar om barnets aktiva handling i inhämtande av kunskaper och värden under ledning. Att förskolan omfattas av begreppet undervisning förändrar inte verksamhetens uppdrag och innebär inget ifrågasättande av den pedagogik som används där.

Kriterier för målpuppfyllelse

- Förskolan ska kunna visa resultat både genom att beskriva barnens förändrade kunnande och de effekter man uppnått genom utvecklingsinsatser inom olika utvecklingsområden. Svar på hur och var verksamheten följs upp och utvärderas anvisas genom stadens integrerade ledningssystem, bland annat med hjälp av olika indikatorer. Det finns behov av att ytterligare binda samman statliga och kommunala mål- och uppföljningsinstrument. Syftet är att säkerställa att förskolornas arbetssätt och processer utvecklas på ett sätt som gagnar barnen.

Det skulle finnas angivet i förskoleprogrammet när verksamhetsmålen ska anses uppnådda. Vägledande kriterier för måluppfyllelse och fastställda miniminivåer som kan ge större tydlighet av det som konkret förväntas bör läggas in i programmet. Förskolechefernas möjlighet till egenkontroll skulle på så sätt förstärkas.

Hållbar utveckling

- Stockholm intar en ledande position i klimatarbetet. Hållbar utveckling behöver därför få ett eget avsnitt i programmet. Programmet skulle förstärkas i flera avseenden genom att referera till stadens miljöprogram och uppmana till framtagandet av en miljöpolicy för förskoleverksamheten. Några av de stora frågorna för förskolan är ett lärande för hållbar utveckling. För den pedagogiska verksamheten blir en fråga alltmer viktig. Den om hur vi ska kunna förbereda barnen, så att de i framtiden kan mötas i konstruktiva samtal om hur de vill utforma sin framtid och leva sina liv. Lärprocessen för hållbar utveckling handlar just om att barnen ska få redskap att delta i sådana samtal och det centrala i en verksamhet för hållbar utveckling är att dessa frågor integreras i det pedagogiska arbetet så att de bildar en helhet.

I förskoleprogrammet skulle staden kunna uppmuntra ett närmare samarbete med stadens olika externa samarbetspartners med lång erfarenhet av miljöpedagogiskt arbete. För att nämna några är Naturens hus, Naturskolan, Skansen tänkbara partners. En synergieffekt kan åstadkommas som kan stimulera dessa institutioner att i samarbete med förskolan utveckla metoder och material riktade förskolans metodik och uppdrag.

Kostpolicy och måltidsprofil

- Under avsnittet om Kost, rörelse och hälsa lyfter programmet det positiva sambandet som grundläggs i förskoleåldern och det som är positivt för lärandet. Förskoleprogrammet skulle med fördel uppmana framtagande av måltidsprofil, vision och kostpolicy. En bra måltidsverksamhet inom förskoleverksamheten är av stor betydelse för att främja såväl bra matvanor och hälsa som en hållbar utveckling. Kostpolicy med grund i god mat för hälsa och hållbarutveckling skulle säkerställa att förskolornas måltidsverksamhet drivs i enlighet med lagstiftningen, vägledningar och råd för energi och näringsintag och måltidsordning samt Stockholms stads styrdokument för hållbar utveckling. Det skulle kunna markeras att det är ett angeläget område inom stadens förskoleverksamhet att arbeta för näringsriktig kost, klimatsmart matlagning och en ökad fysisk aktivitet bland förskolebarnen isynnerhet då hälso- och miljövinster kan bli stora.

Avslutningsvis vill förvaltningen poängtera värdet av att genomföra ett implementeringsarbete så att berörda verksamheter uppmärksammas på förskoleprogrammet och arbetar in dess mål och strategier i sin verksamhet. Ledningsgrupper och chefer ska tydligt signalera till sina medarbetare att de står bakom programmet och synliggöra vikten av att programmet på ett mer bindande sätt används i förskoleenheternas verksamhetsplaner och lokala arbetsplaner.

Bilaga: Remissen